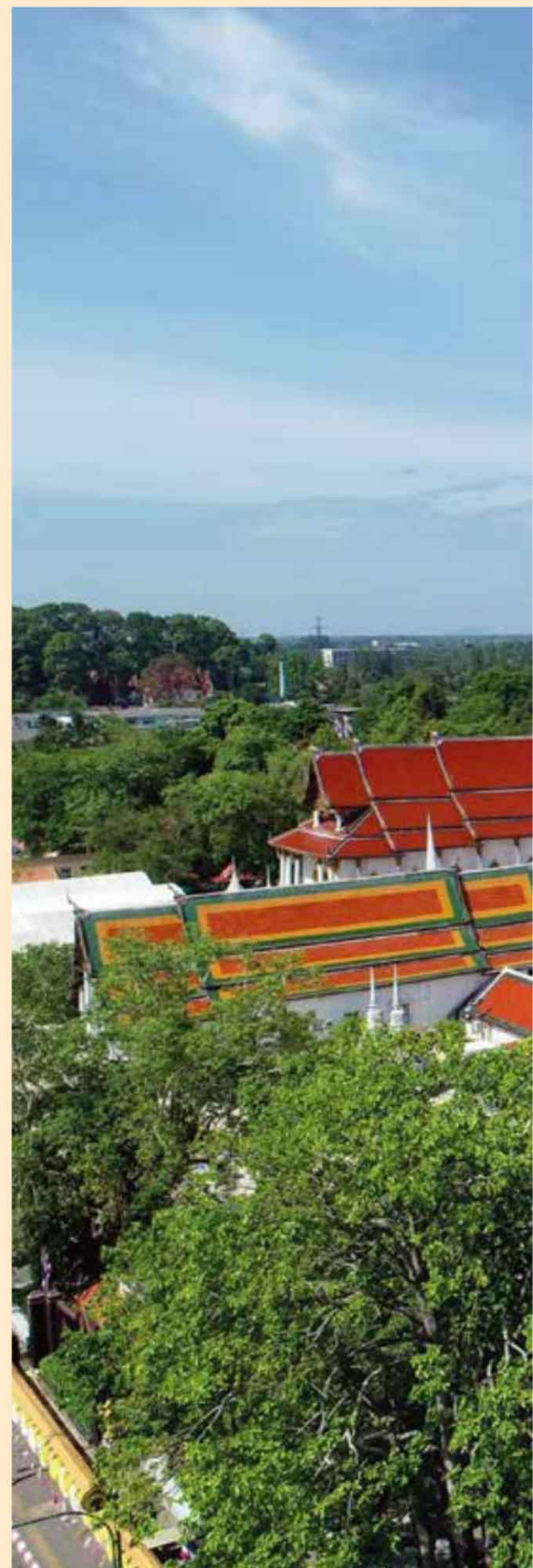

พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช

ประดิษฐานอยู่ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ภายในเขตกำแพงเมืองโบราณค่อนมาทางทิศใต้ ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พระอารามแห่งนี้ เดิมเรียกว่า “วัดพระบรมธาตุ” หรือ “วัดพระธาตุ” ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดพระมหาธาตุ” แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงเรียก “วัดพระบรมธาตุ” หรือ “วัดพระธาตุ”

ประวัติการสร้างวัด ปรากฏอยู่ในหลักฐานเป็นตำนานที่เรียบเรียงขึ้นในสมัยอยุธยา ได้แก่ ตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชและตำนานเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งทั้งสองเรื่องนี้มีเนื้อหาคล้ายกับคัมภีร์ท้าววังสะของลังกา ซึ่งผู้แต่งได้ผูกเรื่องราวของพระบรมธาตุไว้กับตำนานของพระทันตธาตุ (พระเขี้ยวแก้ว) ซึ่งสอดคล้องกันว่าวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๘๕๔ โดยพระนางเหมชาลาและเจ้าชายทนต์กุมารและบาคู (นักบวช) ชาวลังกา เป็นผู้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมาประดิษฐาน ณ หาดทรายแก้ว และสร้างเจดีย์องค์เล็ก ๆ เพื่อบรรจุไว้ ต่อมา พ.ศ. ๑๗๑๙ พระเจ้าศรีธรรมราชาได้ทำการสร้างเมืองนครศรีธรรมราชขึ้น พร้อมการบูรณะองค์เจดีย์ขึ้นมาใหม่เป็นทรงสาณูจิ ต่อมาในสมัยพระเจ้าจันทรภาณุศรีธรรมราชา กษัตริย์พระองค์ที่ ๒ ได้นิมนต์พระภิกษุจากลังกามาตั้งคณะสงฆ์และบูรณะพระบรมธาตุเจดีย์ให้เป็นไปตามแบบสถาปัตยกรรมทรงลังกา อันเป็นแบบที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

องค์พระบรมธาตุ นครศรีธรรมราช และ เจดีย์ราย

เดิมวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นศาสนสถานกลางของเมืองนครศรีธรรมราช และถือว่าเป็นเขตพุทธาวาสจะไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา แต่ได้กำหนดให้พระสงฆ์ที่จำพรรษาในวัดต่าง ๆ ที่อยู่รายล้อม ทำหน้าที่ดูแลพระบรมธาตุเจดีย์ ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะสงฆ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งคณะสงฆ์ขึ้นดูแลมีตำแหน่งเป็นพระครูโดยมีพระครูเหมเจดียนุรักษ์เป็นหัวหน้า และมีผู้ช่วยอีก ๔ รูป คือ พระครูกาเดิม พระครูการาม พระครูกาแก้ว และพระครูกาชาด มีหน้าที่ดูแลพระธาตุเจดีย์ร่วมกัน ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร อุปราชปักษ์ใต้ ได้นิมนต์พระสงฆ์จากวัดเพชรจริกมาจำพรรษาและพระราชนามชื่อวัดใหม่ว่า “วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร”

องค์พระบรมธาตุเจดีย์ เป็นเจดีย์ทรงระฆังที่มีอิทธิพลศิลปะลังกา อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งสร้างเพิ่มเติมในภายหลัง องค์พระบรมธาตุล้อมรอบด้วยระเบียงคด หรือภาษาไทยถิ่นใต้เรียกว่า “พระด้าวน” มีวิหารธรรมศาลาตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ส่วนท้ายยื่นเข้าไปในระเบียงคด คล้ายผนังวัดในสมัยอยุธยาตอนต้น ภายในระเบียงคดยังมีสิ่งก่อสร้างอื่นๆ เช่น เจดีย์ราย วิหารพระทรงม้า วิหารเขียน วิหารโพธิ์ลังกา ส่วนปลียอดของพระบรมธาตุเจดีย์หุ้มด้วยแผ่นทองคำ โดยมีทั้งที่เป็นแผ่นทองเรียบ แผ่นทองนูนลาย และแผ่นทองที่มีจารึก ซึ่งเก่าที่สุดอยู่ในสมัยอยุธยาตอนกลาง พุทธศตวรรษที่ ๒๒ ยอดบนสุดเป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่ถักจากลูกปัดร้อยเข้ากันด้วยเส้นลวดทองคำ

เจดีย์รายภายในระเบียงคด เป็นเจดีย์ขนาดเล็กที่เรียงเป็นแถวโดยรอบองค์พระบรมธาตุเจดีย์ มีจำนวนราว ๙๐ องค์ ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงระฆังขนาดเล็ก จำลองจากพระบรมธาตุเจดีย์ให้ย่อส่วนลงมา อายุสมัยราวพุทธศตวรรษที่ ๒๑ - ๒๒ ลงมา

นอกจากนี้ ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ยังมีโบราณสถานสำคัญอีกหลายแห่ง เช่น พระวิหารหลวงหรือพระอุโบสถ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมสมัยอยุธยา วิหารสามจอม มีพระพุทธรูป “พระเจ้าศรีธรรมโศกราช” ทรงเครื่องอย่างกษัตริย์ วิหารพระมหาภิเนษกรมณ์ (พระทรงม้า) ทางขึ้นไปบนลานประทักษิณ วิหารทับเกษตร วิหารเขียน และวิหารโพธิ์ลังกา ซึ่งเป็นที่จัดแสดงโบราณวัตถุ